

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 58194/10

Mümin ve Bahriye BALCI / Türkiye

Başkan

Paul Lemmens,

Yargıçlar

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Ksenija Turković,

Robert Spano,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla 20 Ekim 2015 tarihinde Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 4 Ağustos 2010 tarihli başvuruyu ve davalı Hükümet tarafından

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2016. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

sunulan görüşler ile başvuranın cevap olarak sunduğu görüşleri göz önünde bulundurarak, yapılan müzakereler neticesinde aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuranlar Mümin Balcı 1957; Bahriye Balcı 1964 doğumlu Türk vatandaşları olup Urla'da ikamet etmektedirler. Mahkeme önünde, İzmir Barosuna bağlı Avukat E. Çakır tarafından temsil edilmişlerdir.

Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

2. Başvurunun kendine özgü koşulları, taraflarca ifade edildiği şekilde, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

3. Başvuranlar 6 Temmuz 2002 tarihinde gece yarısına doğru, sekiz yaşındaki oğulları Osman'ı, Urla Devlet Hastanesi Acil Servisi'ne ("Hastane") götürmüşler ve tarlada yürüdüğü sırada bir örümceğin kendisini ısırıldığını bildirmişlerdir.

4. Acil servis doktoru F.G., çocuğu muayene ettikten sonra sağlık ekibinden, damar içi yoluyla, deksametazon (kortikosteroid) ve feniramin (antihistaminik) olmak üzere iki ilaç yapılmasını istemiştir. Doktor yapılan işlemler sonrasında ilgilileri evine göndermiştir.

5. Başvuranların oğlunun sağlık durumu geceleyin kötüleşmiştir. Yüzü şişmiş ve idrarını yapamamıştır.

6. Başvuranlar sabah saat 8.10'da oğullarını tekrar aynı hastanenin acil servisine götürmüşlerdir. Doktor F.Y. yeni tıbbi analizler yapmış ve ilgililere, çocuğu İzmir Behçet Uz Hastanesi'ne götürmelerini tavsiye etmiştir.

7. Başvuranlar saat 11.00 sıralarında, oğullarını taksiyle Behçet Uz Hastanesi'ne götürmüşlerdir. Sağlık durumu kötüleşmeye devam etmiştir.

8. Gece yarısına doğru, çocuk hayatını kaybetmiştir.

1. Ceza yargı organları önündeki yargılama

9. Mağdurun babası 8 Temmuz 2002 tarihinde, tıbbi ihmal nedeniyle Doktor F.G.'den şikâyetçi olmuştur. Doktor F.G.'yi, oğluna, bu tür antibiyotiğe alerjisi olup olmadığını önceden kontrol etmeden penisilin iğnesi yapmakla suçlamıştır.

10. Urla Cumhuriyet Savcısı gözetiminde, 9 Temmuz 2002 tarihinde, ölü harici muayenesi ve otopsi yapılmıştır.

11. Adli tabipler aşağıdaki tespitlerde bulunmuşlardır:

“Yapılan toksikolojik analizde, kanda herhangi bir toksik maddeye rastlanmamıştır. Çok sayıda organın damarlarındaki kan miktarındaki ani yükselme tespit edilmiştir. Kesin ölüm nedeni saptanamamıştır.”

12. Urla Kaymakamlığı 2 Ağustos 2002 tarihinde, Doktor F.Y.'nin kusuru bulunmadığı sonucuna varan idari rapora dayanarak, ilgili hakkında ceza soruşturması izni verilmemesine karar vermiştir. Cumhuriyet Savcısı söz konusu karara itiraz etmiştir.

13. İzmir Bölge İdare Mahkemesi 12 Kasım 2002 tarihli kararla, suçlanan doktor hakkında yeterli emare bulunmaması nedeniyle savcının itirazının reddine karar vermiştir.

14. Mahkeme, dosyada yer alan bilgi ve belgelerden, başvuruların oğluna örümcek ısırığı nedeniyle verilen ilaçların uygun olduğu ve konuyla ilgili olarak Doktor F.Y.'ye yüklenebilir herhangi bir ihmalkârlık bulunmadığının anlaşıldığını belirtmiştir.

15. Söz konusu karara rağmen, Cumhuriyet Savcısı 15 Nisan 2003 tarihinde Adli Tıp Kurumu İhtisas Kurulu'ndan tıbbi bilirkişi incelemesi yapılmasını talep etmiştir. Kurul, birer Başkan, Adli Tabip, Biyokimya Uzmanı (akademisyen), Mikrobiyoloji Uzmanı (akademisyen), Alerji Uzmanı (akademisyen) ve İmmünoloji Uzmanından (akademisyen) oluşmaktaydı. 30 Haziran 2003 tarihinde sunulan raporda bilhassa şu hususlar bildirilmiştir:

“Osman Balcı'nın kesin ölüm nedeninin tespit edilmesi talep edilmiştir.

Dosyadaki Bilgiler**Tanık İfadeleri**

Mümin Balcı : “6 Haziran 2002 günü Osman, “karadul” olarak tabir edilen bir örümcek tarafından sokuldu. Örümceği öldürdüm ve oğlumu Urla Devlet Hastanesi’ne götürdüm. Doktor F.Y., penisiline alerjisi olup olmadığına bakmadan penisilin yaptı. Eve gittik. Osman çok kötü bir gece geçirdi. Sabah da hala kötü görünüyordu. Her tarafında ödemler vardı. İdrarını yapamıyordu. Tekrar hastaneye gittik. Doktor F.Y.’in talebi üzerine oğlumu taksiyle İzmir’de ki Behçet Uz Hastanesi’ne götürdük. Doktorlar bana, yapılan tıbbi müdahalenin uygun olmadığını söylediler. Oğlumu kurtaramadılar.”

Celalettin Haytoğlu: “Hastanede Mümin ve Osman’ın yanındaydım. Doktor F.Y., Osman’la on dakika ilgilendi. “Karadul”un zehirli bir örümcek olduğunu ve çocuklar için tehlikeli olabileceğini doktora söyledim. [Osman’a] iki iğne yapıldı. Ertesi sabah, tekrar hastaneye gittik; çünkü Osman gitgide daha kötü oluyordu. Doktor F.Y., daha donanımlı bir başka hastaneye sevk edilmesini istedi ama ambulansla götürülmesine izin vermedi. Bunun üzerine İzmir’de bulunan Behçet Uz Hastanesi’ne gitmek için taksiye bindik. Orada, doktorlar, küçük çocuğa ilaç verilmeden önce alerji testi yapılmamasına üzüldüler.”

Urla Kaymakamlığı’nın idari rapor sonuçları

“Osman Balcı’ya damar içi yoluyla uygulanan ilaçlar penisilin içermemekteydi. Klinik vakaya tamamen uygun olarak kortikosteroid ve antihistaminik uygulanmıştır.

“Karadul” tehlikeli bir örümcek olup, özellikle ısırganı ölümcül olabilmektedir.

Anti serum Türkiye’de bulunmamaktadır.

Hasta, hayatını kaybetmesinden on dört saat önce donanımlı bir hastaneye nakledilmiştir. Sağlık personelinin çabalarına rağmen, meydana gelen komplikasyonlar nedeniyle hasta kurtarılamamıştır.

Bu çok nadir bir vakadır. Doktor F.Y. tıbbi kurallara uygun tedavi uygulamıştır.”

Urla Devlet Hastanesi’nde hastayı tedavi etmek için kullanılan ilaçlar

- Deksametazon
- Feniramin
- Prilokain (lokal anestezi)

İzmir Behçet Uz Hastanesinde hastanın sağlık durumuyla ilgili olarak düzenlenen tıbbi rapor:

Hasta saat 11.00’de acil serviste kabul edildi.

Hastanın genel durumu: orta / yüzde ödem

Nörolojik muayene: doğal

Hastanın bilinç durumu: açık

Ateş: 36,5 °C

Hidrasyon düzeyi: iyi

Kardiyak nabız: dakikada 134

Hastanın durumu saat 11.30 gibi kötüleşti. Akciğer ödemi nedeniyle acı çekmeye başladı.

Semptomlar, çok zehirli bir örümcek ısırığının neden olduğunu göstermektedir.

İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Toksikoloji Merkezi ile telefonla yapılan görüşmede, yapılan tıbbi tedaviye devam edilmesini tavsiye etmiştir. Bu tür ısırıklara karşı kullanılacak antitoksinin Türkiye’de bulunmadığı bildirilmiştir.

Hasta, akciğer ödemi ve kanamasına bağlı olarak kardiyak ve solunum durması neticesinde gece yarısı hayatını kaybetmiştir.

Adli Tıp Kurumunun vardığı sonuç

Hastanın sağlık raporu, otopsi sonuçları ve tanık ifadeleri göz önüne alındığında, Osman Balcı’nın ölümü çok zehirli bir örümcek sokması neticesinde meydana gelmiştir.”

16. Cumhuriyet Savcısı 25 Aralık 2003 tarihinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir.

2. İdari yargı organları önünde açılan tazminat davası

17. Başvuranlar 23 Kasım 2004 tarihinde İzmir İdare Mahkemesi önünde Sağlık Bakanlığı’ndan davacı olmuşlardır. Dava dilekçelerinde, kamu sağlığı hizmetindeki aksaklık nedeniyle idarenin mahkûmiyetini ve tazminat ödemesini talep etmişlerdir.

18. Mahkeme, 29 Kasım 2005 tarihinde davanın esası hakkında karar vermeden önce tıbbi bilirkişi incelemesi yapılmasını talep etmiştir.

19. Bir başkan, üç adli tabip, bir genel cerrahi uzmanı (akademisyen), bir ortopedi ve travmatoloji uzmanı, bir nöroloji uzmanı (akademisyen), bir dahiliye uzmanı (akademisyen), bir göğüs hastalıkları uzmanı (akademisyen), ve bir enfeksiyon hastalıkları uzmanından (akademisyen) oluşan on kişilik Adli Tıp Kurumu Kurulu 30 Ocak 2006 tarihinde raporunu sunmuştur. İşbu raporda varılan sonuçlar aşağıdaki şekildedir:

“Müteveffanın sağlık dosyası ve otopsi raporunu inceleyerek ve Doktor F.Y.’nin tanık ifadelerini göz önünde bulundurarak, Adli Tıp Kurumu, tıbbi görüşünü almak üzere bir pediatri bilirkişi davet etmenin yararlı olduğunu değerlendirmiştir.

Ölümün kesin nedeni tespit edilememiştir.

Osman Balcı’nın ölümüne anafilaktik şokun neden olduğu tespit edilmiştir.

Doktor F.Y. tıbbi kurallara riayet ederek ilk yardımda bulunmuştur. Yapılan tıbbi müdahale, otopsi raporlarında bildirilen semptomları tetikleyecek nitelikte yan etkiler içermemektedir.

Urla Devlet Hastanesi'nde uygulanan tedavi tıbbi kurallara uygundur.

Hastanın sağlık durumu, bir başka hastaneye ambulansla sevkini gerektirmemektedir.

Zehirli etkenin ne olduğu tespit edilemediğinden, bu tür klinik vakaları tedavi etmek amacıyla kullanılacak karşı antidotun gerekliliği ya da ithal edilmemesi yönünde görüş bildirilemeyecektir.”

20. Başvuranlar 27 Mart 2006 tarihinde, avukatları aracılığıyla söz konusu rapora itiraz etmiş ve karşı bilirkişi raporu talep etmişlerdir. Oğullarının derhal İzmir Dokuz Eylül Devlet Hastanesi İlaç ve Zehir Danışma Merkezine nakledilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

21. Mahkeme, dosyada yer alan bilgi ve belgelerin tamamı ile ayrıntılı olduğunu değerlendirdiği itiraz edilen tıbbi rapordaki bilimsel açıklamaları göz önünde bulundurarak, karşı bilirkişi raporu talebini reddetmiştir.

22. Mahkeme 13 Nisan 2006 tarihinde, bilhassa 30 Ocak 2006 tarihli bilirkişi raporuna dayanarak tazminat talebini reddetmiştir.

23. Başvuranlar söz konusu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuşlardır.

24. Danıştay 24 Aralık 2008 tarihinde itiraz edilen kararı, usuli kurallara ve yasal hükümlere uygun olduğunu değerlendirerek, tüm hükümleriyle onamıştır.

25. Danıştay, 24 Mart 2010 tarihinde tebliğ edilen 1 Şubat 2010 tarihli bir kararla başvuranlar tarafından yapılan karar düzeltme talebini reddetmiştir.

ŞİKÂyetLER

26. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2. maddesine dayanarak, oğullarının yaşam hakkının ihlal edildiğinden yakınmaktadırlar.

27. Başvuranlar öte yandan, oğullarının ölümünün, yetersiz ve gecikmiş bir tıbbi müdahalede bulunan Urla Devlet Hastanesi sağlık personelinin hatası ve ihmali neticesinde meydana geldiğini iddia etmektedirler. Bu bağlamda, oğullarını gözetim altında tutmayan, özel ve daha donanımlı bir hastaneye ambulansla sevk etmeyen doktorların özenli davranmadıklarını ileri sürmektedirler.

28. Başvuranlar bununla birlikte, söz konusu acil hekimi hakkında ceza soruşturması açılmamış olmasından yakınmaktadırlar.

29. Başvuranlar aynı zamanda Sözleşme'nin 6. maddesine dayanarak, idare mahkemeleri önündeki tazminat davasının süresinden de şikâyet etmektedirler. Mahkemeleri, ölümün kesin nedenini tespit etmemekle suçlamakta ve adil yargılanma hakları ihlal edildiğini iddia ederek, bu bağlamda bilirkişi raporuna karşı yaptıkları itiraz başvurularının ve karşı bilirkişi raporu taleplerinin sonuçlanmadığını belirtmektedirler.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiği iddiası hakkında

30. Başvuranlar, olayın koşulları nedeniyle Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

İşbu maddenin somut olayla ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

“1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur. (...)”

31. Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

32. Hükümet öncelikle, başvuranların oğlunun ölümünde bir kasıt bulunmadığını ve bu durumda, etkili ve bağımsız bir yargı sistemi kurma yükümlülüğü yükleyen Sözleşme'nin 2. maddesinin cezai nitelikte bir yargı yolu gerektirmediğini belirtmektedir.

33. Somut olayda, hukuk sisteminin başvuranlara Sağlık Bakanlığı'nın sorumluluğunun tespit edilmesi amacıyla idare mahkemeleri önünde bir

başvuru yolu sunduğu ve bu nedenle söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmiş olduğunu değerlendirmektedir.

34. Hükümete göre, ulusal mahkemelerin dayandığı tıbbi bilirkişi raporlarında söz konusu sağlık personelinin mesleklerini icralarında herhangi bir kusur ya da ihmalleri bulunmadığının bildirilmiş olması nedeniyle başvurular lehinde karar verilmemiştir.

35. Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin, Devlet'e yalnızca kasten ve yasaya aykırı şekilde ölüme sebebiyet verilmesini engelleme zorunluluğu getirmekle kalmayıp, aynı zamanda kendi yargı yetkisi altında bulunan kişilerin yaşamını korumaya yönelik gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü de yüklediğini hatırlatmaktadır.

36. Bu ilke, kamu sağlığı alanına da uygulandığından, (bk. diğer kararlar arasında, *Calvelli ve Ciglio/İtalya* [BD], No. 32967/96, § 48, AİHM 2002-I ve *Powell/Birleşik Krallık* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 45305/99, AİHM 2000-V), yetkililerin kamu sağlığı politikaları kapsamındaki eylem ve ihmalleri, bazı durumlarda, yetkililere 2. madde açısından sorumluluk yükleyebilmektedir (yukarıda anılan *Powell* kararı).

37. Söz konusu alanda, 2. maddenin Devlet'e yüklediği pozitif yükümlülükler, her şeyden önce, sağlık personeli bakımından yüksek bir yeterlik seviyesi sağlamaya yönelik ve ister özel ister devlet hastaneleri olsun, hastanelerin, hastaların yaşamlarının korunmasını teminat altına almaya elverişli tedbirler almalarını gerektiren düzenleyici çerçeve oluşturulmasını gerektirmektedir.

38. Bununla birlikte, bir Sözleşmeci Devlet, bu gerekliliklere riayet edilmesi amacıyla gerekeni yaptığında, bir hastanın tedavisi kapsamında sağlık çalışanlarının yaptığı bir değerlendirme hatası veya sağlık çalışanları arasında koordinasyon sağlanamaması gibi sorunlar, bir Sözleşmeci Devleti Sözleşme'nin 2. maddesi anlamında yaşam hakkının korunmasına ilişkin pozitif yükümlülük kapsamında hesap vermeye yükümlü kılmak için özel

olarak tek başlarına yeterlidirler (bk. özellikle, yukarıda anılan *Calvelli ve Ciglio* kararı, § 49 ve yukarıda anılan *Powell* kararı).

39. Somut olayda, öncelikle, başvuranların, şahısların hiçbirini oğullarının ölümüne kasıtlı olarak neden olmakla suçlamadıklarını belirtmek uygun olacaktır.

40. Başvuranlar buna karşılık, oğullarının ölümünün doğrudan sağlık personelinin ihmali ya da muhakeme hatasına yüklenebilir olduğunu ileri sürmektedirler.

41. Mahkeme bu bağlamda, re'sen ceza soruşturması açılması haricinde, başvuranların söz konusu sağlık personelinin sorumluluğu hakkında karara varmaya imkân veren idari yargı davası açtıklarını gözlemlemektedir. İlgililer, acil hekim tarafından tıbbi hata yapıldığını ve hastane servisine yüklenebilir eksiklikler bulunduğunu iddia etmelerine rağmen, Mahkeme, tıbbi bilirkişilerin, ulusal yargı organları gibi, sağlık personelinin hatası ya da ihmali bulunmadığını tespit etmektedir. Bilhassa, hastaya uygulanan ilaçların penisilin olmadığı tespit edilmiştir (bk. yukarıda 15. paragraf).

42. Otopsi raporu ve sağlık dosyası üzerinde yapılan inceleme neticesinde, ulusal makamlar, Urla Devlet Hastanesinde yapılan tedavinin gerekli tıbbi prosedüre uygun olduğu sonucuna varmışlardır.

43. Mahkemeler, başvuranları oğlunun sağlık durumunun ambulansla bir başka hastaneye sevkini gerektirmediğini değerlendirmişlerdir.

44. Öte yandan, çocuğu ısırın örümceğin türünün belirlenememiş ve hastanın ölümüne neden olan anafilaktik şoka sebep olan toksik maddenin kesin olarak saptanmasının mümkün olmamasına dayanarak, mahkemeler de, söz konusu ısırık için bir antidotu ithal etmenin gerekli olup olmadığı ile ilgili görüş bildirmenin mümkün olmadığı kanaatine varmışlardır (yukarıda 11, 15 ve 19. paragraflar).

45. Ne bu sonuçları sorgulamak, ne de sahip olduğu tıbbî bilgilerden hareketle bilirkişilerin vardığı ve ulusal yargı organlarının dayandığı sonuçların geçerliliği hakkında tahminlere dayalı olarak fikir yürütmek

Mahkeme'nin görevi değildir (*Tysiác/Polonya*, No. [5410/03](#), § 119, AİHM 2007-I ve *Yardımcı/Türkiye*, No. [25266/05](#), § 59, 5 Ocak 2010 ve *Kaya/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 20442/10, § 35, 10 Temmuz 2012).

46. Bu nedenle, başvuruların Sözleşme'nin 2. maddesine dayalı şikâyetleri, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksundur.

B. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği iddiası hakkında

47. Başvurular, davanın koşullarının da, yargılamanın süresi ve hakkaniyetten yoksun olması nedeniyle Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal ettiğini ileri sürmektedirler.

İşbu maddenin ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, (...), bir mahkeme tarafından (...) makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

48. Hükümet, bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

49. Hükümet, başvuruların, idare mahkemeleri önünde avukat tarafından temsil edildiklerini ve silahların eşitliği ve çekişmeli yargılama ilkelerine riayet edilerek davalarını savunabildikleri yargılamanın adil olduğunu ileri sürmektedir.

50. Hükümet, Adli Tıp Kurumu'nun yetkili, bağımsız ve tarafsız bir organ olduğunu; bunun yanı sıra Osman Balcı'nın durumuyla ilgili olarak ayrıntılı ve kesin tıbbi bilirkişi raporları sunduklarını ve idare mahkemelerinin karar vermek için yasal olarak söz konusu raporlara dayandıklarını eklemektedir.

51. Öte yandan, Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle, başvuruların idare mahkemeleri önündeki yargılamanın makul olmayan süresi ile ilgili iddialarını reddetmek için Mahkeme'nin *Ümmühan*

Kaplan/Türkiye (No. 24240/07, 20 Mart 2012) ve *Turgut ve diğerleri/Türkiye* (No. 4860/09, 26 Mart 2013) kararlarına atıfta bulunmaktadır.

52. Mahkeme, yargılamanın hakkaniyetiyle ilgili olarak, İzmir İdare Mahkemesinin, davanın esasıyla ilgili olarak karar vermeden önce, Osman Balcı'nın kesin ölüm nedeninin tespit edilmesi amacıyla Adli Tıp Kurumundan bilirkişi incelemesi yapılmasını talep ettiğini gözlemlemektedir. Söz konusu bilirkişi raporu, dosyada daha önce yer alan diğer iki tıbbi raporu güçlendirmektedir (yukarıda 11 ve 15. paragraflar). Mahkeme, avukat tarafından temsil edilen başvuranların, idare mahkemesi önünde, ihtilaf konusu raporlar kendilerine tebliğ edilmesi akabinde, bunların içeriği ve sonuçları ile ilgili görüşlerini dile getirebildiklerini kaydetmektedir.

53. Bu koşullarda ve bilhassa dosyada daha önceden, ulusal mahkemeler tarafından yeterince ayrıntılı olarak değerlendirilen üç tıbbi rapor bulunmasını dikkate alarak, Mahkeme, yeni bir bilirkişi incelemesi yapılmasına dair talebin reddedilmesinin Sözleşme'nin 6. maddesi anlamında yargılamanın hakkaniyetine zarar verdiği kanaatindedir.

54. Bu nedenle, başvurunun bu kısmı Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksundur.

55. İdari yargı organları önünde yürütülen yargılamanın süresi bağlamındaki şikâyet ile ilgili olarak, Mahkeme [Hükümet tarafından hatırlatıldığı üzere] *Ümmühan Kaplan/Türkiye* (No. 24240/07, 20 Mart 2012) davasında pilot karar usulünün uygulanmasının ardından, Türkiye'de tazminata ilişkin yeni bir hukuk yolunun oluşturulduğunu tespit etmektedir. Mahkeme, *Turgut ve diğerleri/Türkiye* (No. 4860/09, 26 Mart 2013) kabul edilebilirlik hakkındaki kararında başvuranların iç hukuk yollarını tüketmedikleri, yani söz konusu yeni hukuk yolunu kullanmadıkları gerekçesiyle yeni başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Bu karara varırken, Mahkeme, özellikle bu yeni hukuk yolunun ilk bakışta (a

priori) erişilebilir ve yargılama süresine ilişkin şikâyetlerin giderilmesi açısından tazmine ilişkin makul perspektifler sunabilecek nitelikte olduğunu göz önünde bulundurmıştır.

56. Mahkeme, yukarıda anılan *Ümmühan Kaplan* pilot kararında (yukarıda anılan 77. paragraf), Hükümet'e daha önce tebliğ edilen bu tür başvuruların incelemesini normal usul yoluyla sürdürebileceğini belirttiğini hatırlatmaktadır.

57. Bununla birlikte Mahkeme, başvuruların 6384 sayılı Kanun ile kurulan başvuru yolunu kullanmamaları ile ilgili Hükümetin ilk itirazı bakımından, yukarıda anılan *Turgut ve diğerleri* davasındaki tespitleri tekrar etmektedir. Dolayısıyla Mahkeme, yargılamanın aşırı uzun süresi ile ilgili şikâyetin, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle reddedilmesi gerektiğini değerlendirmektedir (*Rıfat Demir/Türkiye*, No.24267/07, § 35, 4 Haziran 2013 ve *Yiğitdoğan/Türkiye (No.2)*, No.72174/10, § 59, 3 Haziran 2014).

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oyçokluğuyla,

Oybirliğiyle, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası bağlamındaki ve yargılamanın hakkaniyeti ile ilgili şikâyetin kabul edilemez olduğuna;

Başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilerek, 19 Kasım 2015 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Paul Lemmens
Başkan